

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์
ตำแหน่งประเภททั่วไป

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 6 ว (ด้านการพยาบาล)

เรื่องที่เสนอให้ประเมิน

1. ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยหลังได้รับการผ่าตัดมะเร็งลำไส้ใหญ่
2. ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยให้ได้รับความปลอดภัย โดยการส่งเวร
ในประเด็นความเสี่ยง

เสนอโดย

นางสาวแพรวพรรณ แซ่เดียว

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 5

(ตำแหน่งเลขที่ รพจ. 414)

ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

สำนักงานแพทย์

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน การพยาบาลผู้ป่วยหลังได้รับการผ่าตัดมะเร็งลำไส้ใหญ่
2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ 4 วัน (ตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2553 ถึงวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553)
3. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

3.1. ความรู้เกี่ยวกับมะเร็งลำไส้ใหญ่

มะเร็งลำไส้ใหญ่ หมายถึง โรคที่เกิดจากการแบ่งตัวและเจริญเติบโตอย่างผิดปกติของเซลล์ภายในลำไส้ใหญ่จนกลายเป็นก้อนที่มีลักษณะและขนาดที่ผิดปกติแล้วกลายเป็นเนื้องอกชนิดร้ายแรงซึ่งจะมีลักษณะเป็นเซลล์มะเร็งชนิดอะดิโนคาร์ซิโนมา (adenocarcinoma)

ลำไส้ใหญ่ เป็นอวัยวะที่อยู่ในระบบทางเดินอาหาร ลำไส้ใหญ่ของคนมีความยาวประมาณ 1.5 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6 เซนติเมตร แบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1. ส่วนกะเปาะลำไส้ใหญ่ (caecum) เป็นลำไส้ใหญ่ส่วนแรกต่อจากลำไส้เล็ก ส่วนไอเลียม (ilium) ทำหน้าที่รับกากอาหารจากลำไส้เล็ก ที่กะเปาะลำไส้ใหญ่มีส่วนของไส้ติ่ง (vermiform appendix) ยื่นออกมา

2. ส่วนโคลอน (colon) เป็นลำไส้ใหญ่ส่วนที่ยาวที่สุดประกอบด้วยลำไส้ใหญ่ขวา ลำไส้ใหญ่กลางและลำไส้ใหญ่ซ้าย มีหน้าที่ดูดซึมน้ำและวิตามินบี12 ที่แบคทีเรียในลำไส้ใหญ่สร้างขึ้นและขับกากอาหารเข้าสู่ลำไส้ใหญ่ส่วนต่อไป

3. ส่วนลำไส้ตรง (rectum) เมื่อกากอาหารเข้าสู่ลำไส้ตรงจะทำให้รู้สึกอยากถ่ายอุจจาระ เพราะความดันในลำไส้ตรงเพิ่มขึ้นเป็นผลทำให้กล้ามเนื้อหูรูดที่ทวารหนักด้านใน ซึ่งทำงานนอกอำนาจจิตใจเปิดออก แต่กล้ามเนื้อหูรูดที่ทวารหนักด้านนอกเปิดออกเมื่อร่างกายต้องการทำให้เกิดการถ่ายอุจจาระออกทางทวารหนัก(anus)

พยาธิสภาพ

ลำไส้ใหญ่แบ่งเป็น 2 ส่วนหลักคือ ลำไส้ใหญ่ที่อยู่ในช่องท้องหรือโคลอนกับลำไส้ใหญ่ส่วนที่อยู่ในอุ้งเชิงกรานหรือลำไส้ตรง มะเร็งสามารถเกิดขึ้นได้กับลำไส้ใหญ่ทุกๆส่วน ส่วนมะเร็งลำไส้ใหญ่ของทั้ง 2 ส่วนมีลักษณะโรคและวิธีการรักษาแตกต่างกันบ้าง แต่สาเหตุการตรวจวินิจฉัยและระยะโรคคล้ายคลึงกัน มะเร็งลำไส้ใหญ่มีอุบัติการณ์เกิดสูงในคนอายุ 60 ปีขึ้นไป การดื่มสุราและสูบบุหรี่ การรับประทานอาหารที่มีไขมันสูงและอาหารที่มีกากน้อย ทำให้อัตราการเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่เพิ่มขึ้น

สาเหตุการเกิดมะเร็งลำไส้ใหญ่ ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาวิจัยที่ได้ข้อสรุปชัดเจนว่าอะไรเป็นสาเหตุของมะเร็งลำไส้ใหญ่ แต่พบว่ามียปัจจัยเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ ได้แก่

1. พันธุกรรม ทั้งชนิดพันธุกรรมที่ถ่ายทอดและพันธุกรรมที่ไม่ถ่ายทอด ซึ่งทำให้เกิดการอักเสบของลำไส้ใหญ่หรือเกิดเป็นติ่งเนื้อ (polyp) ของลำไส้ใหญ่
  2. ผู้ที่เคยมีประวัติลำไส้ใหญ่อักเสบเป็นแผลเปื่อย (ulcerative colitis) หรือลำไส้เล็กอักเสบ
  3. ผู้สูงอายุหรือผู้มีอายุ 50 ปีขึ้นไปจะเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งลำไส้ใหญ่
  4. การดื่มสุรา หรือเบียร์ และการสูบบุหรี่ อาจเป็นปัจจัยเสี่ยงมะเร็งลำไส้ใหญ่ได้
- อาการและอาการแสดงของมะเร็งลำไส้ใหญ่
1. ท้องผูก สลับท้องเสียอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน หรือมีความรู้สึกว่ถ่ายอุจจาระไม่สุด
  2. อุจจาระเป็นมูกเลือด เป็นเลือดสด หรือสีดำคล้ายสีถ่าน
  3. ปวดเบ่งเวลาถ่ายอุจจาระ หรือมีการเปลี่ยนแปลงนิสัยการขับถ่ายที่ผิดปกติ
  4. ปวดท้อง ท้องอืด เป็นประจำอาจมีคลื่นไส้ อาเจียน อ่อนเพลียหรือซีดโดยไม่รู้สาเหตุ
  5. น้ำหนักลดลงโดยไม่ทราบสาเหตุ
- การตรวจวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่
1. การตรวจร่างกายทั่วไป (physical examination) การซักประวัติอาการไม่พึงประสงค์หรือการตรวจร่างกายคลำได้ก่อนบริเวณท้อง รวมถึงการซักประวัติด้านสุขภาพทั้งในอดีตและปัจจุบัน
  2. การตรวจหาเลือดที่ปนมากับอุจจาระ (fecal occult blood test)
  3. การตรวจทางทวารหนัก (rectal examination) โดยการใช้นิ้วสอดเข้าทางทวารหนักเพื่อหาว่ามีก้อนหรือสิ่งผิดปกติหรือไม่
  4. การตรวจทางรังสีโดยการสวนแป้งเข้าทางทวารหนัก (barium enema) แล้วถ่ายภาพเอกซเรย์ดูความผิดปกติที่เกิดขึ้นบริเวณลำไส้ใหญ่ส่วนต่าง ๆ
  5. การตรวจลำไส้ใหญ่ทั้งหมดโดยการส่องกล้อง (colonoscopy) โดยการสอดท่อขนาดเล็กที่มีกล้องติดอยู่เข้าไปที่ทวารหนัก สามารถตรวจดูความผิดปกติที่เกิดขึ้นภายในลำไส้ใหญ่ทั้งหมดซึ่งมีความแม่นยำและความไวสูงและถ้าพบสิ่งผิดปกติ เช่น ติ่งเนื้อ สามารถตัดชิ้นเนื้อออกมาตรวจทางห้องปฏิบัติการ (biopsy) ได้
  6. การตรวจทางเอกซเรย์ด้วยเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (computerized tomography : CT) เพื่อดูความผิดปกติ
- วิธีการรักษามะเร็งลำไส้ใหญ่
1. การผ่าตัด (surgery) การรักษาหลักของมะเร็งลำไส้ใหญ่คือ การผ่าตัดเอาลำไส้ใหญ่ส่วนที่เป็นโรคและต่อมน้ำเหลืองออกไป ในบางครั้งถ้าเป็นมะเร็งที่ลุกลามมาก หรือมะเร็งของลำไส้ใหญ่ส่วนปลายที่อยู่ติดกับทวารหนัก การผ่าตัดอาจมีความจำเป็นต้องทำทวารเทียมโดยนำปลายลำไส้ใหญ่

ส่วนที่เหลืออยู่เปิดออกทางหน้าท้องเป็นทางให้อุจจาระออก การผ่าตัดรักษาโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่สามารถแบ่งตามตำแหน่งของการตัดต่อส่วนของลำไส้ใหญ่ ดังต่อไปนี้

1.1 การผ่าตัดลำไส้ใหญ่ด้านขวา (right hemicolectomy) ทำในกรณีที่ก้อนเนื้องอกอยู่ในตำแหน่งลำไส้ใหญ่ส่วนขาขึ้น เป็นการตัดลำไส้ใหญ่ส่วนขาขึ้นและส่วนหนึ่งของลำไส้ใหญ่ส่วนแนวขวางออกไป แล้วต่อส่วนปลายของลำไส้เล็กเข้ากับลำไส้ใหญ่ส่วนแนวขวางที่เหลืออยู่

1.2 การผ่าตัดลำไส้ใหญ่ด้านซ้าย (left hemicolectomy) ทำในกรณีที่ก้อนเนื้องอกอยู่ในตำแหน่งลำไส้ใหญ่ส่วนขาลงเป็นการตัดลำไส้ใหญ่ส่วนขาลงและส่วนหนึ่งของลำไส้ใหญ่ส่วนแนวขวางออกไป แล้วต่อส่วนปลายของลำไส้ใหญ่ส่วนแนวขวางที่เหลืออยู่เข้ากับลำไส้ใหญ่ส่วนคดเคี้ยวหรือ ลำไส้ใหญ่ส่วนตรง

1.3 การผ่าตัดลำไส้ใหญ่ส่วนคดเคี้ยว (sigmoidectomy) ทำในกรณีที่ก้อนเนื้องอกอยู่ในตำแหน่งลำไส้ใหญ่ส่วนคดเคี้ยว เป็นการตัดลำไส้ใหญ่ส่วนคดเคี้ยวออก แล้วต่อส่วนปลายของลำไส้ใหญ่ส่วนขาลงที่เหลืออยู่เข้ากับลำไส้ใหญ่ส่วนตรง

1.4 การผ่าตัดลำไส้ใหญ่ออกเกือบหมด (subtotal colectomy) ทำในกรณีที่ก้อนเนื้องอกอยู่ในหลายตำแหน่ง เช่น มีก้อนเนื้ออกที่ลำไส้ใหญ่ส่วนขาขึ้นที่หนึ่งและมีก้อนเนื้ออกอีกก้อนหนึ่งที่ลำไส้ใหญ่ส่วนคดเคี้ยวด้วย จึงต้องตัดลำไส้ใหญ่ส่วนขาขึ้น ลำไส้ใหญ่ส่วนแนวขวาง ลำไส้ใหญ่ส่วนขาลงและลำไส้ใหญ่ส่วนคดเคี้ยวออกไป แล้วต่อส่วนปลายของลำไส้เล็กเข้ากับลำไส้ใหญ่ส่วนตรงที่เหลืออยู่

1.5 การผ่าตัดลำไส้ตรง (anterior resection) ทำในกรณีที่ก้อนเนื้องอกอยู่ในตำแหน่งลำไส้ใหญ่ส่วนตรง เป็นการตัดลำไส้ใหญ่ส่วนตรงพร้อมก้อนเนื้องอกออกไป แล้วต่อส่วนของลำไส้ใหญ่ส่วน ขาลง หรือลำไส้ใหญ่ส่วนคดเคี้ยวเข้ากับส่วนปลายของลำไส้ใหญ่ส่วนตรงที่เหลืออยู่

1.6 การผ่าตัดลำไส้ตรงออกทั้งหมดและเปิดรูระบายอุจจาระทางหน้าท้อง (abdomino-peritoneal resection) ทำในกรณีที่ก้อนเนื้องอกอยู่ในตำแหน่งลำไส้ใหญ่ส่วนตรงซิริทวาร เป็นการตัดลำไส้ใหญ่ส่วนตรงพร้อมก้อนเนื้องอกออกไป โดยที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการตัดทำลายกล้ามเนื้อหูรูดของรูทวารหนักได้ จึงต้องนำส่วนของลำไส้ใหญ่ส่วนขาลง หรือลำไส้ใหญ่ส่วนคดเคี้ยวเปิดออกเป็นรูระบายอุจจาระทางหน้าท้องอย่างถาวรตลอดไป ซึ่งผู้ป่วยจะต้องได้รับคำอธิบายถึงความจำเป็นดังกล่าว

2. รังสีรักษา เป็นการรักษาร่วมกับการผ่าตัด อาจฉายรังสีก่อนหรือหลังการผ่าตัด โดยแพทย์จะประเมินจากลักษณะการลุกลามของก้อนมะเร็งและโอกาสการแพร่กระจายไปต่อมน้ำเหลือง โดยทั่วไปการฉายรังสีรักษามักใช้ระยะเวลาประมาณ 5-6 สัปดาห์

3. เคมีบำบัด คือการให้ยาสารเคมีซึ่งอาจให้ก่อนการผ่าตัดและหรือหลังผ่าตัดร่วมกับรังสีรักษาหรือไม่ก็ได้ การใช้เคมีบำบัดจะขึ้นกับข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ไม่จำเป็นต้องให้ในผู้ป่วยทุกราย

3.2. การพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดมะเร็งลำไส้ใหญ่แบ่งเป็น 2 ระยะ

3.2.1. การพยาบาลผู้ป่วยก่อนการผ่าตัด

1. การเตรียมด้านร่างกาย

1.1. การเตรียมร่างกาย ได้แก่ การทำความสะอาดร่างกาย การโกนขนที่หน้าท้องและหัวหน่าว การให้ยาระบายเพื่อกระตุ้นให้ลำไส้ใหญ่ขับถ่ายของเสียเพื่อชะล้างเศษอาหารออกไปจากลำไส้ใหญ่ให้ได้มากที่สุด เพื่อป้องกันการติดเชื้อขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด การเตรียมผู้ป่วยให้พร้อมสำหรับการให้ยาระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย ได้แก่ การงดน้ำและงดอาหารเพื่อป้องกันการสำลักเศษอาหารเข้าปอด

1.2. เตรียมผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ และผลการถ่ายภาพรังสี

1.3. ใส่สายสวนปัสสาวะ ใส่สายระบายสิ่งคัดหลั่งจากกระเพาะอาหาร (gastric content) การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ และการให้ยาฆ่าเชื้อก่อนการผ่าตัดตามแผนการรักษา

2. การเตรียมทางด้านจิตใจ

2.1. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงวิธีการและขั้นตอนการผ่าตัด เพื่อให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวล และเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยซักถามปัญหา หรือข้อข้องใจต่าง ๆ

2.2. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบเกี่ยวกับสภาพของตนเองหลังผ่าตัด เช่น การมีแผลผ่าตัดที่บริเวณกลางหน้าท้อง การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ การคาสายสวนปัสสาวะ การใส่สายระบายสิ่งคัดหลั่งจากกระเพาะอาหารและความรู้สึกปวดแผล เป็นต้น

2.3 ให้คำแนะนำถึงการปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดเพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อนทางปอด เช่น การบริหารปอดโดยหายใจเข้าออกยาว ๆ ลึก ๆ การไอเอาเสมหะออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

3.2.2. การพยาบาลผู้ป่วยหลังผ่าตัด

1. การตกเลือด พบได้บ่อยในระยะ 24 ชั่วโมงแรกหลังผ่าตัด การพยาบาลที่สำคัญในระยะนี้ ได้แก่ การประเมินภาวะช็อกโดยประเมินและเฝ้าระวังสัญญาณชีพ เฝ้าระวังอาการเริ่มแรกของการตกเลือด สังเกตสีและสิ่งคัดหลั่งที่ออกจากแผล สีและปริมาณสิ่งคัดหลั่งจากกระเพาะอาหาร ประเมินระดับความรู้สึกตัว ภาวะช็อคของผู้ป่วย และบันทึกจำนวน สี ลักษณะของปัสสาวะทุกชั่วโมงใน 24 ชั่วโมงแรกหลังผ่าตัด

2. อาการปวดแผล ผู้ป่วยมีแผลผ่าตัดหน้าท้อง จัดให้ผู้ป่วยนอนท่า fowler's position เพื่อให้หน้าท้องหย่อน ลดอาการตึงของช่องท้องและให้ยาแก้ปวดตามแผนการรักษาของแพทย์

3. สูญเสียน้ำและเกลือแร่ หลังผ่าตัดมีการสูญเสียน้ำและเกลือแร่ทางสายระบายสิ่งคัดหลั่งจากกระเพาะอาหารจึงต้องเฝ้าระวังอาการขาดสารน้ำ เช่น ปากแห้ง ผิวหนังขาดความตึงตัว คลื่นไส้อาเจียน ซีฟเจอร์เบาเร็ว ตรวจวัดสัญญาณชีพและให้สารน้ำทดแทนทางหลอดเลือดดำโดยปรับเปลี่ยนชนิดและอัตราการไหลตามแผนการรักษา จดบันทึกและประเมินความสมดุลของจำนวนสารน้ำที่ผู้ป่วยได้รับ และจำนวนน้ำที่ออกจากร่างกายในแต่ละเวร รวมทั้งติดตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เช่น อิเล็กโทรไลต์ ตรวจปัสสาวะเพื่อประเมินภาวะขาดสารน้ำในร่างกาย

4. อาการท้องอืด เนื่องจากผลของยาสงบ และประกอบกับหลังการผ่าตัดผู้ป่วยจะรู้สึกปวดบริเวณแผลผ่าตัดโดยเฉพาะในวันแรกทำให้ผู้ป่วยเคลื่อนไหวร่างกายน้อยลง จึงต้องกระตุ้นให้ผู้ป่วยเคลื่อนไหวร่างกายหลังผ่าตัด (early ambulation) และดูแลสายระบายกระเพาะอาหารให้อยู่ในตำแหน่ง

5. การติดเชื้อ ผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่อาจมีการติดเชื้อในช่องท้อง ให้การพยาบาลโดยตรวจวัดสัญญาณชีพ ประเมินอาการกดเจ็บในช่องท้อง การปวด บวม แดง ร้อน มีสิ่งคัดหลั่งบริเวณแผลผ่าตัด ดูแลให้ยาฆ่าเชื้อตามแผนการรักษา

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

สรุปสาระสำคัญของเรื่อง

การพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเป็นการพยาบาลที่ยุ่งยากและซับซ้อน เนื่องจากลักษณะของโรคที่กระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้ป่วยและครอบครัว ดังนั้นพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยเหล่านี้จึงต้องมีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ความเข้าใจในกระบวนการและผลกระทบ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและเศรษฐกิจในทุกระยะของโรค

กรณีศึกษา ผู้ป่วยหญิงไทยอายุ 80 ปี แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่และได้ให้การรักษาโดยการผ่าตัดเอาลำไส้ใหญ่ออกบางส่วนและเชื่อมต่อลำไส้เล็กและลำไส้ใหญ่เข้าด้วยกัน รวมทั้งตัดถุงน้ำดีออก(extended right hemicolectomy $\bar{c}$ ileocolic anastomosis $\bar{c}$ cholecystectomy) หลังผ่าตัดผู้ป่วยมีสภาพร่างกายอ่อนเพลีย ประเมินสัญญาณชีพและเฝ้าระวังภาวะตกเลือดหลังผ่าตัดให้สารน้ำ เลือด ส่วนประกอบของเลือด และยาเพิ่มความดันโลหิต dopamine 100 มิลลิกรัม ใน 0.9%NSS 100 มิลลิลิตร ทางหลอดเลือดดำในอัตรา 5 มิลลิลิตรต่อชั่วโมงตามแผนการรักษาพร้อมทั้งสังเกตอาการข้างเคียงหลังได้รับยา ผู้ป่วยไม่สุขสบายเนื่องจากปวดแผล ประเมินอาการปวดแผลโดยใช้ pain score ให้ยาแก้ปวดตามแผนการรักษา ลดสิ่งกระตุ้น จัดสิ่งแวดล้อมให้สงบ หลังได้ยาแก้ปวดผู้ป่วยบรรเทาอาการปวดและพักผ่อนได้ดี ผู้ป่วยมีโอกาสดังกล่าวจะติดเชื้อในร่างกาย ให้การพยาบาลโดยการทำความสะอาดแผลด้วยเทคนิคปราศจากเชื้อ ดูแลให้ยาฆ่าเชื้อตามแผนการรักษา รวมถึงติดตามผลตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อประเมินภาวะติดเชื้อ แผลผ่าตัดแห้ง ไม่อักเสบบวมแดงและผลตรวจ

ทางห้องปฏิบัติการอยู่ในเกณฑ์ปกติค่าเม็ดเลือดขาว 7,250 /uL ผู้ป่วยและญาติมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับอาการและโรค อธิบายให้ผู้ป่วยและญาติรับทราบเกี่ยวกับโรค การรักษา เปิดโอกาสให้ซักถามให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยและให้การพยาบาลเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี ไม่มีอาการท้องอืด แน่นท้อง ผู้ป่วยรับการรักษาอยู่ในหออภิบาล ผู้ป่วยหนักศัลยกรรม 4 วัน แพทย์อนุญาตให้ย้ายออกไปหอผู้ป่วยหญิง 15 ได้ในวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553 และได้ติดตามเยี่ยมที่หอผู้ป่วยหญิง 15 ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ดี ไม่มีอาการแน่นท้อง หายใจปกติ แผลผ่าตัดแห้งดี ไม่มีภาวะติดเชื้อ แพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2553 รวมเวลารักษาในโรงพยาบาล 14 วัน

5. ผู้ร่วมดำเนินการ

ไม่มี

6. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติร้อยละ 100

กรณีศึกษาเป็นผู้ป่วยหญิงไทยอายุ 80 ปี สถานภาพสมรสโสด นับถือศาสนาพุทธ ภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร HN:38489/50 AN:6729/53 ผู้ป่วยมีประวัติมาด้วยถ่ายอุจจาระเหลวเป็นน้ำเป็นๆหายๆ มา 1 ปี โดยรับการรักษาที่โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์มาโดยตลอด 2 เดือนก่อนมาโรงพยาบาลมีอาการอ่อนเพลีย น้ำหนักลด ถ่ายเหลว 3-4 ครั้งต่อวันจึงมาพบแพทย์ แพทย์ส่งเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ช่องท้อง ผลการตรวจพบมะเร็งลำไส้ใหญ่ ให้การวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งลำไส้ใหญ่ จึงนัดมาผ่าตัดและรับไว้ในโรงพยาบาลวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2553 ที่หอผู้ป่วยหญิง 12 ผู้ป่วยมีความรู้สึกตัวดี มีอาการปวดมวนท้องเป็นพักๆ ความดันโลหิต 100/60 มิลลิเมตรปรอท อัตราการเต้นของชีพจร 92 ครั้งต่อนาที อุณหภูมิร่างกาย 37 องศาเซลเซียส อัตราการหายใจ 20 ครั้งต่อนาที แพทย์ได้วางแผนผ่าตัดในวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2553 ก่อนผ่าตัดงดน้ำและอาหารทางปาก เตรียมการสวนล้างลำไส้และให้ยาฆ่าเชื้อก่อนผ่าตัด

หลังผ่าตัดย้ายผู้ป่วยเข้าหออภิบาลผู้ป่วยหนักศัลยกรรม เวลา 17.15 น. ผู้ป่วยได้รับการผ่าตัด extended right hemicolectomy + ileocolic anastomosis + cholecystectomy ให้ยาระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย ขณะผ่าตัดเสียเลือด 500 มิลลิลิตร ความดันโลหิตต่ำ 90/50 มิลลิเมตรปรอท แพทย์ได้ทำการเปิดเส้นหลอดเลือดดำส่วนกลาง(central venous pressure)วัดค่าได้ 7-8 เซนติเมตรน้ำ (ค่าปกติ 8-12 เซนติเมตรน้ำ) ได้รับสารน้ำทางหลอดเลือดดำเป็น 0.9%NSS 1,100 มิลลิลิตรและเลือด 250 มิลลิลิตร ความดันโลหิตเพิ่มเป็น 100/40-120/60 มิลลิเมตรปรอท ปัสสาวะออก 700 มิลลิลิตร หลังผ่าตัดผู้ป่วยรู้สึกตัวและหายใจดี สามารถถอดท่อช่วยหายใจออกได้ และได้ย้ายผู้ป่วยไปสังเกตอาการที่หออภิบาลผู้ป่วยหนักศัลยกรรม แรกรับผู้ป่วยรู้สึกตัว ลืมตาเอง ทำตามสั่งได้ ดูแลการหายใจให้ได้รับออกซิเจนทางหน้ากาก อัตราการไหล 10 ลิตรต่อนาที ประเมินสัญญาณชีพ ความดันโลหิต

วัดได้ 90/48 มิลลิเมตรปรอท อัตราการเต้นของหัวใจ 90-110 ครั้งต่อนาที อัตราหายใจ 24-26 ครั้งต่อนาที วัดค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้วได้ร้อยละ 98-100 อุณหภูมิร่างกาย 35 องศาเซลเซียส ผู้ป่วยมีโอกาสดึงภาวะช็อกเนื่องจากเสียเลือดหลังผ่าตัด ให้การพยาบาลโดยประเมินสัญญาณชีพอย่างใกล้ชิดทุก 15 นาที จำนวน 4 ครั้ง ทุก 30 นาที จำนวน 2 ครั้ง หลังจากนั้นประเมินทุก 1 ชั่วโมง จำนวน 20 ครั้ง จึงเปลี่ยนเป็นทุก 2 ชั่วโมงตลอดไป ดูแลให้ได้รับออกซิเจนทางหน้ากาก 10 ลิตรต่อนาทีและ ห่มผ้าห่มไฟฟ้าให้ผู้ป่วยได้รับความอบอุ่นเพื่อเพิ่มการกำซาบออกซิเจนสู่เนื้อเยื่อ ประเมินความดันของหลอดเลือดดำส่วนกลางวัดได้ 2 เซนติเมตรน้ำ แผลผ่าตัด มีเลือดซึมเล็กน้อยและติดตามค่าความเข้มข้นเลือดได้ 36 vol% ดูแลให้ผู้ป่วยได้รับ 5% DN/2 1,000 มิลลิลิตร ทางหลอดเลือดดำในอัตรา 60 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง และส่วนประกอบของเลือด(fresh frozen plasma) หลังได้ไปไม่พบอาการแพ้ บันทึกจำนวนสารน้ำเข้าและออกทุก 1 ชั่วโมง พบว่าปัสสาวะออกมา 15 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง จึงวัดค่าความถ่วงจำเพาะของปัสสาวะได้ 1.024 และดูแลให้ยาเพิ่มความดันโลหิต dopamine 100 มิลลิกรัมใน 0.9%NSS 100 มิลลิลิตร ทางหลอดเลือดดำในอัตรา 5 มิลลิลิตรต่อชั่วโมงตามแผนการรักษา หลังจากนั้นผู้ป่วยเริ่มมีความดันโลหิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ วัดได้ 100/40-130/60 มิลลิเมตรปรอท วัดความดันของหลอดเลือดดำส่วนกลางได้ 9-12 เซนติเมตรน้ำ ปัสสาวะออกมา 40 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ผู้ป่วยมีภาวะไม่สุขสบายเนื่องจากปวดแผลผ่าตัด ให้การพยาบาลโดยการประเมินความเจ็บปวดด้วย pain score วัดได้ 6-8 คะแนน ดูแลให้ยาแก้ปวด dynastat 20 มิลลิกรัม ทางหลอดเลือดดำทันที ประเมินอาการปวดหลังได้รับยา pain score วัดได้ 2 คะแนน และภาวะเสี่ยงต่อการเกิดภาวะติดเชื้อโดยดูแลให้ยาฆ่าเชื้อ metronidazole 250 มิลลิกรัม ฉีดทางหลอดเลือดดำทุก 8 ชั่วโมงและให้ rocephine 1 กรัม ฉีดทางหลอดเลือดดำวันละครั้ง ดูแลให้ยา omeprazole 40 มิลลิกรัม ฉีดทางหลอดเลือดดำวันละครั้ง เพื่อป้องกันการระคายเคืองกระเพาะอาหารจากการงดน้ำงดอาหาร ตรวจสอบการให้ยาให้ถูกต้องตามแผนการรักษาก่อนให้ทุกครั้ง พร้อมทั้งประเมินอาการแพ้ยาและผลข้างเคียงของยา

วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2553 เวลา 10.00 น. เยี่ยมผู้ป่วยหลังผ่าตัดวันแรก สังเกตภาวะช็อกโดยการประเมินระดับความรู้สึกตัว ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี ทำตามสั่งได้ ผู้ป่วยหายใจเองโดยไม่ใช้ออกซิเจน วัดค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือดที่ปลายนิ้วได้ร้อยละ 96-99 ผู้ป่วยมีแผลผ่าตัดที่หน้าท้องยาวประมาณ 8 เซนติเมตร แผลปิดด้วยผ้าปิดแผลชนิดหนา ไม่มีเลือดซึม หน้าท้องนุ่ม แพทย์ตรวจเยี่ยมให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำเป็น 5%DNSS 1,000 มิลลิลิตร หยดเข้าทางสายสวนหลอดเลือดดำส่วนกลางในอัตรา 60 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ปัสสาวะออกก่อนข้างน้อยปริมาณ 235 มิลลิลิตรต่อ 8 ชั่วโมง และวัดค่าความดันของหลอดเลือดดำส่วนกลางได้ 6 เซนติเมตรน้ำ จึงเพิ่มอัตราการหยดของสารน้ำเป็น 80 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง และยังคงให้ยา dopamine 100 มิลลิกรัมใน 0.9%NSS 100

มิลลิลิตร ทางหลอดเลือดดำในอัตรา 5 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ประเมินสัญญาณชีพ อุณหภูมิร่างกาย 37.6 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของหัวใจ 70-90 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 16-20 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิตวัดได้ 100/40-120/60 มิลลิเมตรปรอท และบันทึกสารน้ำเข้า-ออกจากร่างกายทุก 4 ชั่วโมง เวลา 14.00 น. ปัสสาวะเริ่มออกดีขึ้น สีเหลืองใสไม่มีตะกอนปริมาณ 500 มิลลิลิตร รวมทั้งติดตามผลตรวจทางห้องปฏิบัติการในวันรุ่งขึ้น ผู้ป่วยแสดงสีหน้าเจ็บปวด วัดระดับความเจ็บปวดได้ 5 คะแนน ดูแลให้ยาแก้ปวด morphine 1.5 มิลลิกรัมให้ทางหลอดเลือดดำโดยทันที หลังได้ยาแก้ปวดอาการปวดทุเลาลง ผู้ป่วยเริ่มพักผ่อนได้และวัดระดับความเจ็บปวดได้ 1 คะแนน ไม่มีอาการผื่นคันและภาวะการหายใจผิดปกติจากการแพ้ยา morphine

วันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2553 เวลา 10.00 น. เชื่อมผู้ป่วยหลังผ่าตัดวันที่ 2 ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี พูดคุยรู้เรื่อง หายใจเองโดยไม่ใช้ออกซิเจน ประเมินสัญญาณชีพโดยวัดอุณหภูมิร่างกาย 37 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของหัวใจ 60-80 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิตวัดได้ 90/40-100/60 มิลลิเมตรปรอท ปัสสาวะออก 240 มิลลิลิตร จึงได้หยุดการให้ยาเพิ่มความดันโลหิต ค่าความอิมตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดแดงที่ปลายนิ้วร้อยละ 99-100 ภาวะซ็อกจึงหมดไป แผลผ่าตัดตรงกลางหน้าท้องแห้งดี ดูแลทำความสะอาดแผล ประเมินภาวะติดเชื้อ บริเวณแผลผ่าตัดไม่มีอาการบวม แดง ร้อน ผู้ป่วยมีภาวะไม่สมดุลของเกลือแร่ในร่างกาย ค่าโพแทสเซียมได้ 2.9 มิลลิโมลต่อลิตร จึงดูแลให้สารน้ำ 5% D/N/2 1,000 มิลลิลิตร ผสมกับโพแทสเซียมคลอไรด์ 40 มิลลิอิกวิวาเลนซ์ทางหลอดเลือดดำ อัตราการไหล 60 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง และติดตามผลตรวจอิเล็กโทรไลต์ในวันถัดไป ประเมินระดับความเจ็บปวดได้ 3 คะแนน แพทย์ยังคงให้ยาบรรเทาปวด morphine 1.5 มิลลิกรัมทางหลอดเลือดดำ เวลา 10.15 น. หลังได้ยาระดับความเจ็บปวดลดลงเหลือ 1 คะแนน ไม่พบอาการผื่นคันและภาวะการหายใจผิดปกติจากการแพ้ยา morphine และหลังจากนั้นผู้ป่วยไม่ได้รับยาแก้ปวดเพิ่ม

วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2553 เวลา 08.00 น. เชื่อมผู้ป่วยหลังผ่าตัดวันที่ 3 ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี พูดคุยรู้เรื่อง สามารถหายใจได้เองดี ไม่หอบเหนื่อย ดูแลกระตุ้นให้ผู้ป่วยเคลื่อนไหวร่างกายหลังผ่าตัด โดยให้นั่ง ศีรษะสูง 45-60 องศา พร้อมทั้งแนะนำการบริหารปอดโดยการหายใจเข้าออกลึก ๆ ยาว ๆ และไอเอาเสมหะออก ผู้ป่วยสามารถทำได้ดี วัดค่าความอิมตัวของออกซิเจนในเลือดที่ปลายนิ้วได้ ร้อยละ 98-99 ประเมินภาวะติดเชื้อโดยวัดสัญญาณชีพโดยวัดอุณหภูมิได้ 37.1 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของหัวใจ 70-80 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 16 ครั้งต่อนาที และความดันโลหิตวัดได้ 110/40-130/60 มิลลิเมตรปรอท ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการค่าเม็ดเลือดขาว 7,250 /uL แผลผ่าตัดแห้งดี ดูแลทำความสะอาดและปิดผ้าปิดแผลชนิดหนาไว้ ไม่มีเลือดซึม หน้าท้องนุ่ม ใสสายสวน ปัสสาวะคาไว้สีเหลืองใส ไม่มีตะกอนออกมาปริมาณ 480 มิลลิลิตร และภาวะไม่สมดุลของเกลือแร่ในร่างกาย ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการค่าโพแทสเซียม 3.9 มิลลิโมลต่อลิตร และให้เริ่มรับประทาน

อาหารเหลวได้ ผู้ป่วยสามารถรับประทานอาหารได้ครึ่งถาด จึงให้ถอดสายสวนหลอดเลือดดำออก หลังถอดออกโดยปิดผ้าปิดแผลชนิดหนาขนาดบริเวณรูเปิด 3-5 นาที เพื่อให้เลือดหยุดไหล แพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยไปพักพื้นที่หอผู้ป่วยหญิง 15 ก่อนย้ายได้ให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติเรื่องการปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด ได้แก่ การรับประทานอาหาร การดูแลแผลผ่าตัด การออกกำลังกาย เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและญาติได้ซักถามพร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย และย้ายผู้ป่วยไปในเวลา 22.05 น. รวมระยะเวลาที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในหออภิบาลผู้ป่วยหนักศัลยกรรมเป็นเวลา 4 วัน

ติดตามเยี่ยมผู้ป่วยที่หอผู้ป่วยหญิง 15 ตั้งแต่วันที่ 13 ถึงวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2553 รวม 3 ครั้ง สรุปได้ดังนี้ ผู้ป่วยรู้สึกตัวดี พุดคุยรู้เรื่อง หายใจเองได้ดีไม่ใช้ออกซิเจนไม่หอบเหนื่อย สามารถทำกิจวัตรประจำวันบางส่วนด้วยตัวเองได้ ปวดแผลบางครั้ง ผู้ป่วยไม่ขอยาแก้ปวดเพิ่ม สีหน้าแจ่มใส แผลหน้าท้องแห้งไม่มีเลือดซึม แพทย์ให้เริ่มรับประทานอาหารอ่อนได้และรับประทานอาหารได้ดี ท้องไม่อืด ใส่สายสวนปัสสาวะคาไว้สีเหลืองใสออกดี แพทย์จึงให้นำสายสวนปัสสาวะออก ปัสสาวะออกเองได้ดี ได้ให้คำแนะนำเรื่องการดูแลแผลผ่าตัดและการสังเกตอาการผิดปกติต่างๆ ผู้ป่วยและญาติเข้าใจดี พร้อมทั้งตัดไหม แผลผ่าตัดแห้งดี ไม่อักเสบ แพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้ในวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2553 เวลา 10.00 น. นัดติดตามอาการอีก 1 สัปดาห์ พร้อมไปรับผลชิ้นเนื้อที่ห้องพยาธิมาพบแพทย์ที่ห้องตรวจศัลยกรรม รวมเวลาที่ผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลทั้งหมด 14 วัน

7. ผลสำเร็จของงาน

จากการประเมินผู้ป่วยแรกรับที่หออภิบาลผู้ป่วยหนักศัลยกรรมพบว่าผู้ป่วยอายุ 80 ปี มีปัญหาเสี่ยงต่อภาวะช็อกเนื่องจากเสียเลือดมาก ต้องดูแลประเมินภาวะช็อกอย่างใกล้ชิดและดูแลให้สารน้ำเลือด ส่วนประกอบของเลือด ยาเพิ่มความดันโลหิต และบันทึกจำนวนสารน้ำเข้าและออก รวมทั้งการวัดความดันของหลอดเลือดดำส่วนกลาง ทำให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะช็อก นอกจากนี้ผู้ป่วยมีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะติดเชื้อในร่างกาย ได้ให้การพยาบาลโดยใช้เทคนิคปราศจากเชื้อ ให้น้ำฆ่าเชื้อและติดตามผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะติดเชื้อในร่างกาย ส่วนปัญหาไม่สุขสบายเนื่องจากปวดแผลผ่าตัด ให้การพยาบาลโดยประเมินความเจ็บปวดและให้ยาลดปวดจนผู้ป่วยบรรเทาความเจ็บปวดและสุขสบายมากขึ้น นอกจากนี้การให้การพยาบาลผู้ป่วย หลังผ่าตัดอย่างเหมาะสม ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด และการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวหลังได้รับการผ่าตัดทำให้ผู้ป่วยมีความปลอดภัย สามารถจำหน่ายได้ตามแผนการรักษา

8. การนำไปใช้ประโยชน์

เพื่อเป็นแนวทางในการพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดมะเร็งลำไส้ใหญ่ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

9. ความยุ่งยาก ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ

ผู้ป่วยรายนี้ได้รับการผ่าตัดขนาดใหญ่และผู้ป่วยมีอายุมากถึง 80 ปี รวมทั้งระยะเวลาการผ่าตัดนานกว่า 3 ชั่วโมง เสียเลือดปริมาณ 500 มิลลิลิตร จึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนได้มาก โดยเฉพาะภาวะช็อก ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ทั้งขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด ดังนั้นหลังผ่าตัดผู้ป่วยจึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดในห้องอภิบาลผู้ป่วยหนักศัลยกรรม เนื่องจากการดูแลต้องประเมินสัญญาณชีพทุก 15 นาที 4 ครั้ง ทุก 30 นาที 2 ครั้ง ทุก 1 ชั่วโมง จำนวน 20 ครั้งจากนั้นเป็นทุก 2 ชั่วโมง และจำเป็นต้องมีการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา รวมทั้งการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้ป่วยเกิดความกลัว วิตกกังวล มีภาวะเครียด ไม่สุขสบายจากอาการปวดแผล ประเมินอาการปวดแผลทุก 1 ชั่วโมง พร้อมการจัดการความเจ็บปวด ทำให้ผู้ป่วยบรรเทาความเจ็บปวดลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประสานงานกับกลุ่มงานอนามัยชุมชนเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรค อาการเบื้องต้นและการปฏิบัติตัว เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงของการเกิดโรคโดยจัดทำแผ่นพับแจกหรือจัดบอร์ดให้ความรู้ทั่วไปแก่ประชาชน
2. พยาบาลผู้ดูแลควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ ในการดูแลผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างถูกต้องและปลอดภัยมากที่สุด
3. ควรมีการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยร่วมกันระหว่างสาขาวิชาชีพและจัดให้มีการเยี่ยมบ้าน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลต่อเนื่อง

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการและได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเป็นไปตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

ลงชื่อ.....แพรวพรรณ แซ่เตียว.....

(นางสาวแพรวพรรณ แซ่เตียว)

พยาบาลวิชาชีพ 5

ผู้ขอรับการประเมิน

วันที่.....22 ก.ย. 2554.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..........

(นางสุภาณี นาควิเชียร)

ตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล

โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

วันที่.....22 ก.ย. 2554.....

ลงชื่อ..........

(นายประพาศน์ รัชตะสัมฤทธิ์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ

โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

วันที่.....22 ก.ย. 2554.....

ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ของ นางสาวแพรวพรรณ แซ่เดียว

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ 6ว (ด้านการพยาบาล)

(ตำแหน่งเลขที่ รพจ. 414) สังกัดฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ สำนักงานแพทย์
เรื่อง เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยให้ได้รับความปลอดภัย โดยการส่งเสริมในประเด็นความเสี่ยง
หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมในประเด็นความเสี่ยง เป็นการตอบสนองต่อ safety culture มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทีม
พยาบาลเกิดความตระหนักและตื่นตัวในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย เนื่องจากมีอัตราการเกิด
เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ในหน่วยงานเป็นจำนวน 12 ครั้งใน 1 เดือน จึงได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้
ร่วมกัน โดยจัดทำแบบบันทึกประเด็นความเสี่ยงของผู้ป่วย ในการส่งเสริมเพื่อให้มีการติดตามเฝ้าระวัง
ความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์และหรือเป้าหมาย

1. เพื่อเพิ่มมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยของหออภิบาลผู้ป่วยหนักศัลยกรรม ในการดูแลให้ได้รับ
ความปลอดภัยมากขึ้น
2. เพื่อสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในหน่วยงาน

กรอบการวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

ความเสี่ยง คือ โอกาสที่จะประสบกับความสูญเสียหรือสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ความเสี่ยงและ
ความสูญเสียในโรงพยาบาลมี 7 ประการ ได้แก่

1. ความสูญเสียที่เกิดกับผู้ป่วยและผู้ให้บริการของ โรงพยาบาล
2. การเสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งจะทำให้โรงพยาบาลไม่ได้รับความไว้วางใจและขาดการสนับสนุน
จากชุมชน
3. การสูญเสียรายได้ ซึ่งจะมีผลให้เกิดความชะงักงันในการลงทุนพัฒนาและการดำเนินการ
ไม่ว่ารายได้นั้นจะเป็นจากรัฐบาลหรือจากผู้ป่วยโดยตรง
4. การสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สิน ซึ่งหมายถึงค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ทรัพย์สินที่มีความ
เสี่ยงในที่นี้ครอบคลุมทรัพย์สินของ โรงพยาบาล ของผู้ป่วย/ญาติ ของเจ้าหน้าที่ หรือของบุคคลที่สาม
ซึ่งทำธุรกิจในโรงพยาบาล
5. การบาดเจ็บหรืออันตรายต่อเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ซึ่งเป็นแรงงานมีฝีมือที่ต้องลงทุนสูง
การบาดเจ็บจนไม่สามารถปฏิบัติงานได้หมายถึงต้นทุนที่เพิ่มขึ้นเพื่อการทดแทน
6. การทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และสิ่งมีชีวิต
อื่นๆ ในบริเวณนั้น รวมทั้งต้องมีค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหา

7. ภาระในการชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งอาจจะมีมูลค่าเล็กน้อยหรือมหาศาล

ความเสี่ยงในโรงพยาบาลทั้ง 7 ประการข้างต้นล้วนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การบาดเจ็บจากการทำงานของเจ้าหน้าที่อาจส่งผลให้โรงพยาบาลต้องจ่ายชดเชยค่าเสียหาย การฟ้องร้องของผู้ป่วยอาจทำให้โรงพยาบาลต้องเสียชื่อเสียง การบริหารความเสี่ยงจึงต้องคำนึงถึงความเสียหายทุกรูปแบบที่จะเกิดขึ้น

ความเสี่ยงที่จะเกิดกับผู้ป่วยอาจแบ่งได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกายภาพ (physical risk) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับร่างกายของผู้ป่วย เช่น การลื่นหกล้ม การตกเตียง การติดเชื้อ การตัดอวัยวะผิดหรือตัดส่วนที่ปกติของร่างกายออก การผ่าตัดที่ไม่จำเป็น การทำร้ายร่างกาย

2. ความเสี่ยงด้านอารมณ์ (emotional risk) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายจิตใจ การทำให้อับอายขายหน้า การทำให้เสียหน้า ทำให้เกิดความรู้สึกสับสน รวมทั้งการคุกคามด้วยสิ่งที่ไม่เห็นหรือพยากรณ์ไม่ได้หรือความไม่เป็นส่วนตัว

3. ความเสี่ยงด้านสังคม (social risk) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิทธิผู้ป่วย การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ป่วย เช่น การ expose ผู้ป่วยต่อหน้าผู้อื่น การรักษาความลับของผู้ป่วย รวมทั้งการจัดการกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้ป่วย เช่น กรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถชำระค่ารักษาได้ หรือการที่ผู้ป่วยต้องสูญเสียรายได้จากการนอนโรงพยาบาล

4. ความเสี่ยงทางด้านจิตวิญญาณ (spiritual risk) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความรู้สึกไม่มั่นคง ความสูญเสีย ความกำกวม

ดังนั้นในกระบวนการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัวและความตระหนักใน ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โรงพยาบาลต่างๆ เริ่มมีการกำหนด เป้าหมายความปลอดภัย (patient safety goals) มีการรณรงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่รับทราบแนวทางปฏิบัติที่ปลอดภัยและมีการติดตามวัดผล หอภิบาลผู้ป่วยหนักศัลยกรรมได้ปฏิบัติตามนโยบาย กระบวนการพัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาล จึงได้มีการจัดทำแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยให้ได้รับความปลอดภัยโดยการส่งเวรในประเด็นความเสี่ยง ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพและการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายผู้ป่วยปลอดภัยสูงสุด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ขอความเห็นชอบต่อหัวหน้าหอภิบาลผู้ป่วยหนักศัลยกรรม ในการจัดทำแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยให้ได้รับความปลอดภัย โดยการส่งเวรในประเด็นความเสี่ยง

2. ประชุมสมาชิกเพื่อชี้แจงหลักการและเหตุผลในการทำและขอความร่วมมือกับสมาชิก

3. รวบรวมปัญหาความเสี่ยง อุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการดูแลรักษาของหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในทีมการพยาบาลและสรุปประเด็นความเสี่ยงที่จะใช้บันทึกร่วมกัน

4. จัดทำแบบบันทึกการส่งเวรประเด็นความเสี่ยง

4.1. แบบบันทึกการส่งเวรประเด็นความเสี่ยง ประกอบด้วย

4.1.1. ชื่อ นามสกุล HN AN และ โรคของผู้ป่วย

4.1.2. วันเดือนปีและเวรเข้า บ่าย คึก ที่บันทึก

4.1.3. รายการประเด็นความเสี่ยงที่ประเมินได้

4.1.4. หมายเหตุด้านล่างที่ใช้ลง โดยเครื่องหมายถูกคือมีความเสี่ยง เครื่องหมายกากบาทคือ หมดปัญหานั้นๆ และช่องหมายเหตุด้านข้างมีไว้เพื่อลงรายละเอียดเพิ่มเติม

4.1.5. นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมปรับปรุง แก้ไข

4.2. วิธีการใช้มีดังนี้

4.2.1. เขียนประเด็นความเสี่ยงเฉพาะ โรค / ความเสี่ยงทางคลินิกที่ประเมินได้จากการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยลงในตาราง โดยพยาบาลเจ้าของไข้เป็นผู้ประเมินและบันทึก ตั้งแต่แรกรับผู้ป่วยเป็นประจำทุกเวร

4.2.2. ส่งเวรโดยใช้ประเด็นความเสี่ยงที่ประเมินได้ให้กับพยาบาลที่ดูแลต่อ เพื่อสื่อสารการเฝ้าระวังให้ผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง

5. ติดตามประเมินผลและสรุปผลลัพธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ลดการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์
2. ผู้ป่วยปลอดภัยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน
3. บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. อัตราพยาบาลส่งเวรในประเด็นความเสี่ยงโดยใช้แบบบันทึก $\geq$ ร้อยละ 80
2. อัตราการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ = 0

ลงชื่อ..... แพรวพรรณ แซ่เตี๋ย .....

(นางสาวแพรวพรรณ แซ่เตี๋ย)

ผู้ขอรับการประเมิน

วันที่..... 22 ก.ย. 2554 .....

ตัวอย่างแบบประเมินความเสี่ยงที่ใช้ในการส่งเวร

ใบประเมินความเสี่ยง SICU

HN..... AN..... อายุ.....

โรค.....

ชื่อ..... สกุล.....

ประเด็นความเสี่ยง	ด		ช		บ		ด		ช		บ		ด		ช		บ		หมายเหตุ
	ด	ช	บ	ด	ช	บ	ด	ช	บ	ด	ช	บ	ด	ช	บ	ด	ช	บ	
1.....																			
2.....																			
3.....																			
4.....																			
ประเด็นความเสี่ยง	ด		ช		บ		ด		ช		บ		ด		ช		บ		หมายเหตุ
1.....																			
2.....																			
3.....																			
4.....																			

หมายเหตุ : มีความเสี่ยง หมดปัญหา